

PRZYCIĄGNAĆ (422) *vb pf*

W formach praet i con: przyciągnął, przyciągnęł-, przyciągnęli (292), przyciągnął(-), przyciągli (22); -ciągnął *PatKaz III*; -ciągnął, -ciągnęł-, -ciągnęli : -ciągnł-, -ciągli *BielKron* (120:21).

inf przyciągnąć (33). *♦ fut 1 sg* przyciągnę (2). *♦ 2 sg* przyciągniesz (2). *♦ 3 sg* przyciągnie (15). *♦ 1 pl* przyciągniemy (2). *♦ 2 pl* przyciągniecie (1). *♦ 3 pl* przyciągną (7). *♦ praet 1 sg m* przyciągnąłem, -m przyciągnął (6). *♦ 2 sg m* przyciągnąłeś, -eś przyciągnął (2). *f* -ś przyciągnęła (1). *♦ 3 sg m* przyciągnął (182). *f* przyciągnęła (7). *n* przyciągnęło (10) [*w tym:* -eło (2)], przyciągnęło (2). *♦ 2 pl m pers* -ście przyciągnęli (1). *♦ 3 pl m pers* przyciągnęli (51) [*w tym:* -eli (2)], przyciągli (16). *subst* przyciągnęły (4), przyciągły (1). *♦ plusq 3 sg m* był przyciągnął (3), przyciągnął był (2); był przyciągnął *LibLeg* (2); przyciągnął był *Leop*; był przyciągnął : przyciągnął był *StryjKron* (1:1). *n* przyciągnęło było (2). *♦ 3 pl m pers* byli przyciągnęli (3). *♦ imp 2 sg* przyciągni (3) *KrowObr* (2), *BibRadz*, przyciągni (1) *BudBib*. *♦ con 1 sg m* bych przyciągnął (1). *♦ 3 sg m* by przyciągnął (8), by przyciągnął (1). *f* by przyciągnęła (1). *♦ 3 pl m pers* by przyciągnęli (5), by przyciągli (2). *♦ con praet 1 sg m* przyciągnąłbym był (1). *♦ 3 sg m* by był przyciągnął (2). *♦ impers con* by przyciągni(o)no (1). *♦ part praet act* przyciągnąwszy (40), przyciągnęwszy (1) *OpecŻyw*.

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVII(XVIII) – XVIII w. I. Transit. (80) :

1. *Ciągnąc zbliżyć; occupare HistAl; vertere Mącz* [*w tym: kogo* (3), *co* (9)] (14) : *Ti flupy gdi Słonowie vyrzeli/ mniemâjąc ie być ludzi ściągáli nofi swoie/ chcąc ie przyciągnąć iáko y łudzi [!]* *HistAl H*; *SienLek* 147; *tedy łtrzałą przewierciawłszy v niey ná końcu džiureczkę przywieżác nić mocną długą/ łtrzelifz do párkánu álbo do muru izby vtknęłá/ przyciągnąc/ potym onę łtrzałę z nićią á zmierzyc/ á według iey miáry kopác (marg) Miárá ná kopánie pod mur. (-)* *BielSpr* 63.

przyciągnąć ku czemu (1): *Tedy przywiazawłfy powroz ku ręce/ ciągnęli iá opiéráicy fie z wielką motzą o krzyż/ áże iá téże przyciągnęwłfy ku dziurze/ gwałtem tęym gwozdzem przybili.* *OpecŻyw* 139.

Zwrot: »przyciągnąć do siebie, k(u) sobie« = *ad se vertere Mącz* [*szyk zmienny*] (4:3): *ále náfzy nie przeřtawáli miotác łáncuchow z háki thák długo/ áż przyciągnęli do łiebie nawę/ ná ktorey pogan było łześć łet* *BielKron* 460, 460 [2 r.]; *Mącz* 485d; *BielSpr* 69; *WujNT* 211; *Skoczy nań [Jempsar na Józefa]/ á ściłka go obiema rękomá/ Chcąc ku łobie przyciągnąć kámienné rámioná* *GosłCast* 60.

Przen [do czego] (2) : *KrowObr* 171 *cf* *przyciągnąć z czego*.

przyciągnąć z czego (1): *O Błogořlawiony Mikołáiu przyciągni nas do brzegu morřkiego/ s łmutku łmierci: Przyciągnifz nas chwálebny mikołáiu/ do zbawiennego brzegu/ kędy pokoy y chwałá.* *KrowObr* 171.

a. *Przytrzymać siłq* (1) : *Sędźiego przeklináią/ y gorłzemi łye słtawáią [surowo karani]/ Bo ták mowią połpolicie: Bym to był wiedźiał/ ábym ták miał wiele dác/ przyciągnął bym go był łepiey/ y przyłłukł: Ale łye popráwię potym/ odważę iefzce táką winę.* *GroicPorz* c4.

2. *Wprowadzić w ruch ku sobie siłq przyciągania* (2) :

Zwrot: »przyciągnąć [co] do siebie, k sobie« [w tym: skąd (1)] [szyk zmienny] (1:1): Theż Magnes ieft barzo dobri ktoby lie igłą vdawił, albo iakiem infzem żelazem: włożywłszy gi w vfta: przyciągnie każde żelazo z gardła k łobie. *FalZioł* IV 55d; *BielKron* 456v.

3. lek. Spowodować ruch płynów organicznych w jakimś kierunku (o substancji leczniczej) (2) : nakładz ich [listków barwinka i jeżynowych] do vft obogich/ y też do ciała obogich przyłoż gdzie kolwiek daleko rany á pociągnie k łobie krew/ á tak do rany nie poydzie, Na rane nieprzykładay: boć by wieczey przyciągnęła. *FalZioł* V 117.

przyciągnąć co ku czemu (1): Też hałun na proch ftarty/ z fzafranem á z miodem/ zmieszawłszy z czyrwonym winem/ A w tym wełnę rozmoczywłszy/ włoż w vcho vcziniwłszy knot. A gdy nieczyfłoci ku wirzchowi przyciągnie/ wychędożywłszy ony nieczyfłoci/ włoż drugi knotek/ á tak [...] bolefcı vřzne vłeczřłz. *FalZioł* V 40.

4. Wciągnąć w siebie, zaczerpnąć (2) :

przyciągnąć co (1): *WróbŻołt* 118/131 cf *Przen*.

Przen [kogo] (1) : Os meum aperui et attraxi [spiritum: quia mandata tua defiderabam. Vfta moie odtworzyłem/ y przyciągnąłem ducha [tj. powietrze] abociemem przykazania twego żądał. [118/131] (koment) Odtworzyłem, czuřłz pragnąc a prořłząc y przyciągnąłem, czuřłz ducha dobrego. *WróbŻołt* pp3v.

5. Zdobyć, osiąść [[kogo], co] (8) :

W połączniu szeregowym (1): ábyř vřzywáiąc ich [řrodków ustanowionych przez Boga dla odpuszczenia grzechów]/ mogł iákoby iákim nacřzyniem/ łáłki y zařługi Pána Chřiřtuřowej dořięgnąć/ mogł iá do řiebie przyciągnąć/ mogł iá łobie przywłářzyć/ á vřywać iey ku řwey poćiefze/ ku pożytkowi y zbáwieniu řwemu *KarnNap* E3v.

Zwrot: »przyciągnąć k sobie, do siebie« [szyk zmienny] (3:1): [Papież Innocencjusz VIII] áćřkolwiek był vbogi w řkárby/ ále w cnotę y w řpráwy bogáty/ ábowiem dla řwoiey ludřkości á opářrnořci/ przyciągnął k łobie wiele dobrych rzeczy. *BielKron* 189v, 345; Izaliř rádę Bożą řłyřzał y przyciągnáł k łobie mądroř [diminuta est tibi sapientia?]? *BudBib Iob* 15/8; *KarnNap* E3v.

Przen (1) :

Zwrot: »do siebie przyciągnąć« (1): Włářnie iákoby/ gdyby kářdy członek zořobná miał rozum/ á ták mniemał/ iz tym řpořobem zdrow być moře/ ieffli drugiego bliřkiego członká zdrowie do řiebie przyciągnie: pewnieby wřzytko ćiało zemdleć y vmrzeć muřiało. *KlonWor ded* **3v.

a. Przywłaszczyc sobie (3) :

Zwrot: »do siebie przyciągnąć« [w tym: czym (1)] (2): *SeklWyzn* Gv; tákże też y onego náwyřřřego Křiędzá Pogáńřkie⁸⁰ łobie tytuł przywłářczyli [cesarze pogańřcy]/ názywáiąc ie *Pontifices*. Náwet y *tribunatum* do řiebie przyciągnęli/ wyřtáwiwłszy fię ná náwyřřře mieyřce wřzytkim/ y wřzytkimi włáđáć/ y řzáđić chćieli *NiemObr* 159.

W przen (1) : Ktore [řłowa Hioba] wyłáđaiáćř żadny Doctor niećřzyni zmienki oćřyřczv/ krom przewrotnych mnichow/ ktorzy na tym złym grvncie/ a niepewnym/ zbvdowali wřzyřtki kłářtory řwoie/ y tą řřzkodliwą wędá/ nie iedno prořtych łvđzi/ ale też Czeřarzow/ Krolow/ Xiářąt/ y inych panow/ bogactwa do řiebie przyciągnęli. *SeklWyzn* Gv.

α. Zagarnąć terytoria (1) :

Zwrot: »ku państwu [jakiemu] przyciągnąć« [szyk zmienny] (1): Ten [Trajan] Węgry/ Niemce/ Dalmaty/ y ine k nim przyległe kráiny ku páństwu Rzymłkiemu przyciągnął. *BielKron* 149; [M Porcius Cato/ tęń Hifzpany poraził/ y przyciągnął ie ku Rzymłkiemu páństwu. *BielKron* 1551 19, 56v].

6. Pozwać przed sąd, oskarżyć (1) :

Zwrot: »[kogo] ku prawu [o co] przyciągnąć« (1): ktoryby świetłki duchownego kv praw świetłkiemv ziemłkiemv oty articuli fádov duchownemv naliezne prziiiciągnął, takiez tez zasię ma przepalcz a zkazán bycz dvchownemv w vinie czternalczie grzyvien *ComCrac* 21v.

7. Odnieść do czegoś, wyłożyć, zinterpretować (1) :

Zwrot: »[co] ku inakszemu wykładu przyciągnąć« (1): thákowe zátrefnowanie/ z rzeczy/ ábo fłowá dwuwykładnego/ podoba fie fłkoro naybárziej ludziom: bo to nieledá rozum/ ktori może rzecz/ którą wśzytczy iednáko w ten čás rozumieią/ ku inákłzemu wykładu przyciągnąć *GórńDworz* P7v.

8. Wpłynąć na czyjeś postępowanie lub uczucia: skłonić, namówić, zachęcić; zjednać komuś; adducere *Vulg; delinire, perducere, permovere* *Mącz; attrahere* *PolAnt* [w tym: kogo (47), co (2)] (50) : *OpecŻyw* 18; Zaden nie przychodzi do mnie/ iefli go bog Ociec moy/ ktory mnie posłał/ nie przyciągnie [nisi *Pater ... traxerit eum* *Vulg Ioann* 6/44]. *RejPosWiecz*² 92v.

przyciągnąć do kogo, do czego (15): Bo kyedy Pan odłtąpi iuż fie nic nie boią [diabli]/ Ani krolow ni kfiążąt ni żadnych możności/ Bołpyecznie [!] podłżczuwaiąc ludzkie wśzeteczności. Dodawaiąc im drogi co więcey do złego/ By ie do towarzysztwa przyciągnęli fwego. *RejWiz* 95v, 168v; *GrzegRóżn* E3v; *RejPos* 239; *RejPosWiecz*² 92v; *SkarŻyw* 25, 309, 363; *LatHar* 269; Złych zásię Pan Bog plagami fwymi dotyka/ naprzod dla tego/ gdy ich dobrodzieystwa wśtawiczne Bołkie do Pána Bogá nieprzyciągnęły *PowodPr* 7. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*; »do siebie przyciągnąć«.

przyciągnąć ku komu, k(u) czemu (18): *RejPs* 204v; czytamy że niektorzy zacni ludzie aż z ośtátecznych Hisłpániey/ y Fráncyey kráioy przychodzili: że też the ktorych Rzym ku widzeniu fiebie przyciągnąć niemogł/ człowieká/ oto iednego [tj. *historyka Liwiusza*] fłowá przywiodłá. *Leop* *B2; *BielKron* 184. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*; *Zwroty*.

przyciągnąć czym (10): *BielKron* 203; [*Chore, Datan i Abiron mówili:*] Myłmy tákże dobrzi iako y Aaron [...]. y tymi fłowoy wiele przednieyłzych panow [...] przyciągnęli *SkarŻyw* 492, 25. Cf *Zwroty*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: do tego (1), k temu (1); aby (3), iż, że (2)] (5): *OpecŻyw* 52v; *BielKron* 203, 435v; Owa wśzytkie te przyczyny mocno mię do te⁸⁰ przyciągnęły zem te świete księgi pod zacnym tytułem W. Mći. miedzy ludzi podał. *BudNT przedm* a3; to tám wśzytko wyrozumiawśzy/ y wważywśzy/ czymby dobrego robotniká nie obciężał/ á złego áby náuczył y przyciągnął/ áby fie polepśzał y v dobrego robotniká fie vczył/ tego czáfu fwego Gółpodarz/ Vrządnik/ włodarz/ ma z pobożnym rozłádkiem doględáć. *GostGosp* 36.

W przeciwstawieniu: »przyciągnąć ... odwieść« (1): Tákcę też dopułzcza [szatan] miánowác imię Bogá Oycá/ ále nie okrom Bogá Iftności/ indefinito. etc. Aby thy Bogi thym więcey zálecil/ y do nich ludzie przyciągnął/ á potym áby od prawdziwego Bogá Oycá odwiodł *GrzegRóżn* E3v.

W porównaniu (1): Szebyetliwe wárgi ich po wśley zyemi moc wzyęły/ Iák obfitość wod wielkich do siebye przyciągnęły/ Ludzi z rozlicznych śtanow/ co do nich przyśtawáli *LubPs Rv*.

Zwroty: »ku posłuszeństwu przyciągnąć« (1): Lágarus z Pánnoniey/ áby sie zálżył Alexándrowi wielkiemu/ pośłał mu ná pomoc ludzi przeciw Dáriuśowi Arlámowemu śynowi/ támże od Alexándrá wielkiey wolności nábyli/ gdzie pothym Syllá Rzymśki chciał ie ku pośluszeństwu przyciągnąć/ przemożon od nich. *BielKron* 296.

»k(u) sobie, do siebie przyciągnąć« [*w tym: czym (4)*] = *zdobyc przychylność, miłość* [*szyk zmienny*] (7:4): *PowUrb* +2v; *GliczKsiąż* G8; *LubPs Rv*; Gdy śyn iey [*Semiramis*] dorósł/ prośiłá go áby z niego śyná poczęłá/ y wśtawiłá práwo wśzędzye pod gárdłem/ áby sie nie poymowali/ iedno co nablizśy krewni/ chcąc thym práwem śyná śwego ku łobie przyciągnąć. *BielKron* 10v; Iozephus Zyd o Pánie Kryśtulie piśał: Był czaśu náśzego mąż ieden mądry Iezus [...] / który śłuchał rad prawdziwych rzeczy/ dla czego wiele ich k łobie przyciągnął ták z Zydow iáko s pogan. *BielKron* 139, 119; Blanditiis delinire, Lágodnem mowieniem k łobie przyciągnąć. *Mącz* 194c; *RejPos* 325; *BudBib Bar* 5[6]/42; *LatHar* 43; Pan [*Chrystus*] czekáiąc pokuty/ mowi: Przyaciélu; Chcąc do siebye przyciągnąć śwá dobrocią wielu. *KlonWor* 28.

»k(u) sobie przyciągnąć« [*w tym: czym (2)*] = *przeciagnąć na swoją stronę, zjednać jako sprzymierzeńca; adducere ad se Vulg* [*szyk zmienny*] (6): *Leop* 1.*Mach* 2/67; [*Turcy*] wybráli łobie zá krolá Othomaná/ kthory widząc iż kniemu wielki lud przyśtawa/ przyiał śnimi wiárę Sáráceńská od Máchometá wśtawioná/ áby thym więcey k łobie ludzi przyciągnął. *BielKron* 239v; [*król*] pośłał wnet do śzurzego śwego kłiążęciá Kijowśkiego y do Węgier po lud zá pieniądze. Ktorzy gdy przyecháli/ ciągnął śnimi do Prus y Pomorśkiey źiemie/ tám ich dokonał/ iedny przez przypędzenie/ drugie dobrowolnie k łobie przyciągnął. *BielKron* 351, 182v, 387v; Nieiáki bowiem Dyomedontes Krolá Xerxelá przyaciel/ zá prośbá iego chcąc Epáminondeśá *pecunia corrumpi*, [...] naprzod piąciá tálentow Michitá młodzieńcá/ kochánká Epáminondeśowego ku łobie przyciągnął. *Phil* F2.

»przyciągnąć na swá (swoję, naszę) stronę« [*w tym: czym (1)*] = *perducere ad suam sententiam, sibi permovere Mącz* [*szyk zmienny*] (3): *Mącz* 96d, [234]d; Przeto [*Gliński*] kilko Pánow Litewśkich/ y Śláchty Ruśkiej ná śwoię śtronę obietnicámi/ dárámi/ y nádzieią opánowania Wielkiego Xięśtwá przyciągnął *StryjKron* 712.

Szeregi: »namowić albo przyciągnąć« (1): Perduxit omnes ad suam sententiam Ná mówił álbo przyciągnął ye ná śwá śtronę. *Mącz* 96d.

»przyciągnąć a pozyskać« (1): Dla czego pan á śtworzycyel náś/ chcąc człowyeká do siebye przyciągnąć á łoby onego pozyśkác/ zrzádził mu piśmo/ náuki/ w kthorych on śam siebye y wolá śwá/ tudzyeś zbáwyenye śamego człowyeká zátworzyć á obwieśić raczył. *GliczKsiąż* G8.

W przen (4) : *LubPs Rv*; *RejRozpr* b4; [*Pan Bóg*] powołał nas do wiáry prześławney [...] y niebieśką świátłościá á gwiazdą Duchá śwego/ śercá náśze do niego [*śwego Syna*] przyciągnął. *SkarŻyw* 25; iam obźárltwa wśłuchał/ á ty głodem bywałś morzony: mnie do nieprzyśtoyney poźádlivości drzewo gwałtem porwało/ á ciebie do krzyżá miłość dośkonała przyciągnęła *LatHar* 269.

Przen (1) :

przyciągnąć do kogo (12): *Leop* 1.Reg 30/21, 2.*Mach* 12/17; Potym Pirę y Hieropolim miáštá [*Grecy*] oblegli y wywroćili. [...] Potym Achilles do wojská przyciągnął *BielKron* 57; zá kilka

dni Polacy doŝthawŝy Chełmu/ Grabowcá/ Horodlá/ Sewolofá/ do Ludwigá przyciągli pod Bełz *BielKron* 377v, 365; *StryjKron* 457. *Cf Frazy, Zwroty*.

przyciągnąć k(u) komu (9): vŝlŝfzely wniemieczkym woŝŝkv omnie y o mim niezwciezozim woŝŝkv zem ya bŝŝŝko kv nym yvz przczziagnal, y weŝzly wbarŝo wyelky ŝtrach *LibLeg* 10/146v; Tedy Gabáończycy poŝŝáli do Iozuego do obozu w Gálgál z tákiemi ŝłowy/ Nie odciągay rąk ŝwych od ŝłuŝebnikow ŝwoich/ przyciągni knam co narychley á wybaŝw y rátyuy nas *BibRadz Ios* 10/6; *BielKron* 47v, 243. *Cf Frazy*; »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć przeciw(ko) komu (11): *HistAl* A; [Judas] wezwawŝŝy ná pomoc ŝpráwiedliwego ŝędziego Bogá/ przyciągnął przeciŝwko zábijáczom ŝwey bráćiey *Leop* 2.*Mach* 12/6, *Ios* 11/7; *BibRadz Deut* 28/25, *Ez* 38/16; *BielKron* 364v; ná ten czás Ioákimowi byŝo dwádzieŝciá y piéć lat gdy krolowác począł w ziemi Iudŝkiey y Ieruzalem/ á dopuŝzczáł ŝię zŝoŝci przed Pánem. A przetoŝ przyciągnął przeciŝw niemu Nábuchodonozor krol Bábitoŝŝki *BudBib* 3.*Esdr* 1/39[40]. *Cf* »lud przyciągnął«, »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć na kogo, na co (9): Y Stháŝo ŝie czternaŝtego roku Krolá Ezechiaŝŝá/ przyciągnął Sennácheryb Krol Aŝŝyriyŝki/ ná wŝŝŝŝthkie obronne miáŝthá Iudŝkie/ y dobył ich y pobrał. *Leop Is* 36/1, *Iudic* 15/10; *RejZwierz* 32v; *BielKron* 107v; Ieŝŝi nieprzyiaćiel z wielką mocą ciągnie y przyciągnie ná cie/ nie wnet ŝie nań miotác z gŝównym woŝŝkiem [...]/ ále napierwey puŝcić *Globum*, to ieŝt/ oŝobny lud poŝtronny *BielSpr* 15v, 9. *Cf* »lud przyciągnął«, »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć nad kogo (2): [Turcy] wyrozumiawŝŝy ŝprawę nieprzyiaćielŝká/ dáia znác ŝwoim ktorzy ŝá zaniŝi/ iáko á kiedj máia przjiągnąć nád nie *BielSpr* 56. *Cf* »przyciągnąć z ludem«.

przyciągnąć dokąd (208): A gdy [Atyla] ku Rawennie przyciągnął, przybieŝał tam pręthko Papieŝ Rzymŝki Lew imieniem, aby Rzymowi dał pokoy zewŝŝŝŝtką wŝoŝką ziemiá *MiechGlab* 57, 14, 15 [2 r.], 33, 34, 56; czo pyerwey skoronŝi polŝkiej panŝtwa waschego ŝtho człowyekow przczziagnęŝo pod zamek nasch Oczakow *LibLeg* 11/89, 10/61v, 64, 147v, 11/84, 89, 140v; Iako Alexander podbił ŝobie Armeniá y Mediá/ y przyciągnął do rzeki Eufraten *HistAl* E3; Potym z onąd ruŝŝŝŝŝŝwŝŝy ŝie/ opuŝciŝi mieyŝcá ŝzkodliŝe á nieprzeŝpieczne/ á przyciągnęŝi w ŝtrony Latrymariyŝkie *HistAl* H7v; Potym odiecháli z onąd y przyciągnęŝi do páŝacu Xerŝeŝá krolá Perskiego *HistAl* M6v, B5v, B6, Dv [2 r.], D3, D7v (13); *Leop Num* 21/23, *Ios* 11/7, *Iudic* 9/50, 2.*Reg* 5/20, 4.*Reg* 17/5, 2.*Par* 14/9, 2.*Mach* 12/17; *UstPraw* D2; Ale Krol Aŝŝyriyŝki poŝŝał Thártáná Rábŝáryŝá y Rábŝáceŝá z Láchis ku Krolowi Ezechiaŝzowi/ z wielkim woŝŝkiem do Ieruzálem/ Ktorzy táŝ przyciągnáwŝŝy/ Połóŝyli ŝię v przekopu ŝtáwu wyŝŝŝŝzego *BibRadz* 4.*Reg* 18/17; Tedy dnia tego gdy Gog przyciągnie ná ziemię Izráelŝká/ mowi Pan Bog/ Wzruŝŝy ŝię gniew moy w popędliŝoŝci moiey. *BibRadz Ez* 38/18, *Gen* 14/7, 2.*Reg* 17 arg, *Dan* 1/1, 446a marg, *Iudith* 2/13, 15, 3/12; Słudzy dáŝi znác ŝwoim áby o poŝ nocy przyciągli pod miáŝto/ chcąc im bronę otworzyc. *BielKron* 106v; Cefarz obawiać ŝie/ áby nieuiechał ná Witemberg/ gdzie miał dobrá obronę/ poŝpieŝzał zá nim [Janem Fryderykiem]/ przyciągnął dnia 24. Kwietniá/ ná drugá ŝtronę rzeki Elb. *BielKron* 229; Gdy przyciągli nád rzekę Drŝŝiáćá/ oŝádŝili ŝwoy brzeg Prufowie ŝtrzelbá y kopánim *BielKron* 383v, 48, 50v, 57, 57v, 83 (73); *RejZwierc* 149v; ku ktorey bronie [obozu] rozumieŝz nieprzyiaćielá przyciągnąć/ táŝ przednieyŝe rycerŝtwo ŝadŝ z Namiothy *BielSpr* 8, 9, 37v, 39, 42, 56v; *BudBib* 2.*Reg* 19/40, 4.*Reg*

16/9, 1.*Mach* 5/42, 7/27; *ModrzBaz* 116v, 117v, 125v; *SkarŻyw* 503; náostíatek gdy práwie wżyfcy ná podánie Zamku przyzwolili/ Sołohub ich od tego hámował/ obiecuiąc im prętki rátunek od Krolá/ bo iuż był przyciągnął do Mieńfká. *StryjKron* 738; A Kniáz Constantin Ołtrofki [...] ciągnął z woyskiem Litewfkim pod Smołenſko/ gdzie dla niepogod/ niewczáfow/ y zaległych drog/ z wielką ízkodą ledwo we czterzy Niedziele przyciągnął *StryjKron* 747, 26, 46, 195, 269, 305 (22); *SarnStat* 301; *CzahTr* Gv; [Gdy tedy virzała tłufzczá że tam Iefufa niemáľz/ ani vczniow iego/ wefzli téľz i fami włódky/ i przyciągnęli do Kapernaum/ ízukaiąc Iefufa. *MurzNT Ioann* 6/24 (*Linde*); *Leop Dan* 1/1 (*Linde*); Lecz Deszpót [...] myslil iakoby przes panstwa j.k.m. przebycz, a tu czo narichlei prziciągnacz mogł. *CorfusDocum* 1563 nr 116]. Cf *przyciągnąć skąd dokąd*; *Frazy*; »przyciągnąć z ludem«, »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć skąd (18): Aże z ziemie Scityfki przyciągnęli Iuchrowie ktore potym Wuchry po náľzemu Węgry zowá. *MiechGlab* 37, 39; *Leop* 1.*Par* 18/5; *BielKron* 227; *BielSpr* 70v; Potym Iozue wnocy záfadził lud ieden z tyłu táiemnie v miáľtá onego Háý/ v ktorego byli poráżeni: á ľam z drugiey łtrony iáwnie przyciągnął. *SkarŻyw* 502; y owľzem [*Jaroslav*] wzgárdźiwľzy vpominánie Oycowľkie/ przyciągnáwľzy z Nowogrodá Kijow vbieżał y opánował *StryjKron* 165. Cf *przyciągnąć skąd dokąd*; »na pomoc przyciągnąć«, »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć skąd dokąd (9): Potym [*Aleksander*] z onáď przyciągnáwľzy do Dámáľzku mężnie gi zwalczył *HistAl* B7, M2v; Ktorego czáľu Lech w ty kráiny nád Wiľę z hordámi ľwymi przyciągnął z Roxolániey *BielKron* 336, 88, 123v; *StryjKron* 130, 320, 360. Cf »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć którędy (7): *BibRadz Deut* 28/25; Poľłał thedy Pruľki Miľtrz Theodoryká y Ottoná Márfzáľká/ a Wincentego przerzeczonego ľnimi/ ktorzy ćicho przez Brzeście y Inowrocľaw do Słupce przyciągli y ľpáľili iá *BielKron* 371v. Cf »lud przyciągnął«, »przyciągnąć z ludem«, »przyciągnąć z wojskiem«.

cum inf (6): *Leop* 2.*Par* 20/25; *BielKron* 95, 239; Tegoż Alexándrá łtroże pochwytáli Tátárfká łtraż/ ktorzy przes ogień w nocy á przes dym we dnie mieli dáwać znáki ľwoim/ kiedy/ á gdzie mieli przyciągnąć woiovác á brác krainy iego *BielSpr* 42; *BudBib* 4.*Reg* 16/5; Ktorych [*grzechów*] iefli my káráć niebėďziemy/ przyciągnie Turek sľugá Bogá żywego/ z końmi/ wozmi/ łuki/ łtrzáľmi/ y ľzáblámi ľwemi [...] káráć nas *ModrzBaz* 128.

Ze zdaniem celowym [*aby* (3), *jakoby*] (4): Przyciągnął był takieľz y Syrus z Dámáľľku/ áby rátował Adárezerá Krolá Sobá *Leop* 1.*Par* 18/5, 4.*Reg* 3/21; Nowy vľľ wielki/ w kthorym był Komendator Ruľzer s Płáwná Hetmánem/ przyciągnął iákoby ľie z nowu potykał. *BielKron* 372v. Cf »przyciągnąć z ludem«.

W przeciwstawieniu: »przyciągnąć ... uciekać« (1): Poráźi ćie Pan nieprzyiaćioły twemi/ thák iż co iedną drogá przyciągnieľz przeciwko im/ to záľie ľiedmiá drog vćiekác bėďzieľz *BibRadz Deut* 28/25.

W porównaniach (2): tedy Thatarzy iako pľi głodni pierwey przebieżáwľzy ziemię Lublinľká, potym ku Sendomirzowi y ku Krakowowi iako mrowie przyciągnęli w Vigiliá Bożego narodzenia. *MiechGlab* 34; *BibRadz Ez* 38/16.

Frazy: »lud przyciągnął« [*w tym*: *komu* (1), *k* *komu* (1), *przeciw* *komu* (1), *na kogo* (1), *dokąd* (3), *którędy* (2)] [*szyk zmienny*] (11): *LibLeg* 11/85; Gdy drugi lud przyciągnął Huniádowi/ ľkáźił

lerce Kálibálzy *BielKron* 243; Máchometh Sędziak Biłágrodzki/ obełł prętko inne Sędziaki/ y do Budzyniá połł o pomoc/ przyciągnęło kniemu ludu ieznego około dwudzieftu tyfiąc/ piefzego też ludu niemáło *BielKron* 309, 210, 227 [2 r.], 315v, 341, 373; *GrzepGeom* Bv; A gdy on lud przyciągnął/ Krol łam ich łzykował *KmitaSpit* C4v.

»[do kogo] uffy przyciągly« (1): Pothym Cefarz przyiechał do Rátyzbony/ á iefzcze do niego żadne vffy nieprzyciągly/ tylko miał przy łobie około trzech tyfięcy Hifzpánow/ Niemcow pięć tyfiąc piefzych/ ieznych siedm łet. *BielKron* 226v.

»wojsko(-a) przyciąg(nę)ło(-y)« [w tym: do kogo (2), k(u) komu (2), dokąd (3)] = *exercitus advenit Miech*; *exercitus egressus est PolAnt* [szyk zmienny] (9): Woyłko wielkie Tatarłkie, z wiela hord zebrane [...] ze dwiema wodzoma tatarłkimi, imieniem Nogay y Telebuha przyciągnęło do ziemie Sendomierłkiey po łwiętım Andrzeiu. *MiechGlab* 32; *LibLeg* 10/146, 146v; *BibRadz Ier* 37/7; Woyłko przyciągło do drugich ná gorę Awentynum *BielKron* 119v, 320v, 359; Bo Turcy máią ten obyczay z Náuki Rzymłkiey [...] / iż pierwey niż główne Woyłko ich przyciągnie: pułzczáią Globum przeciw nieprzyiaćielom *BielSpr* 56; *StryjKron* 647.

Zwroty: »przyciągnąć z (wielkim a. niemáłym) ludem (a. z wielkością, a. z (wielkim a. niemáłym) pocztem, a. z wiela ludu (a. ludzi)« [w tym: do kogo (1), od kogo (1), ku czemu (= w jakim celu) (1), nad kogo (1), dokąd (10), którędy (1), aby (1)] = *ascendere cum viris paucis PolAnt* [szyk zmienny] (15): ROku łto pięćdziefiáthego y pierwłzego Demetrius łyn Seleukułow wyiechawłzy z Rzymá/ przyciągnął z wielkim pocztem ludu ku miałtu nád Morzem/ á otrzymał tám krolełstwo. *BibRadz 1.Mach* 7/1; Tegoż roku [1532] Soliman z wielkołcią ludzi przyciągnął do Rákus miefiácá Sirpniá *BielKron* 190v; Pothym Amurat niefolguiąc łwey łthárołci przyciągnął z wielkim ludem pod Swátygrad/ áby vłtráłzył oblężone *BielKron* 247; tedy Węgry á Włochy przed obozem pokłádáli [...] / bo mniemáli Solimáná łámego ku rátowánıu Budzyniá przyciągnąć z ludem wielkim *BielKron* 314; Skoro Cefarz połłá odpráwił/ Bolełław przyciągnął z ludem nad woyłko Cefarłkie/ podkali łie milá od Wrocławia *BielKron* 352, 101v, 161v, 221, 222v, 306 [2 r.], 349v, 367v; *BielSpr* 56; *StryjKron* 682.

»na pomoc, na pomocy, ku pomocy przyciągnąć« [w tym: do kogo (1), skąd (1)] = *venire ad auxilium Vulg*; *egredi in auxilium PolAnt*; *manus adferre auxiliares Mącz* [szyk zmienny] (8:1): *Leop Iudic* 5/23; *BibRadz Ier* 37/7; A w tym rychłó Tryłtanus Hethman Krola Portugálłkiego na pomoc z okręty łwymi do nas przyciągnął z Łuzytanıey *BielKron* 460v, 306v; Obsidione eximere, Ná pomocy oblężonym przyciągnąć. *Mącz* 102d, 209a, 380a; Y Áłfur ku potrzebie téyże był gotowym/ Przyciągnął ku pomocy potomkom Łotowym. *KochPs* 125; *StryjKron* 308, 692.

»przyciągnąć z uffem (ufami, uffy)« [szyk zmienny] (3): A w tym czáłu Mnełtrus Hektorá w vd ránił/ włzáłke stá ráną Greki bił/ y rołprofzyłby ie był do końcá/ by był s połilecznym vffem Áiáx nie przyciągnął. *BielKron* 57v, 300v; *StryjKron* 175.

»przyciągnąć na wojnę« (1): A gdy záczył chwałý łpiewác/ obrocił Pan Bog zdrády á záłogi ich/ ná łáme/ to iefł/ łyny Ammon/ y Moáb/ y obywałę gory Seir/ ktorzy byli przyciągnęli ná wojnę przeciwko ludu Iudłkiemu [*qui egressi fuerant ut pugnarent contra Iudam*]/ y porázeni łą. *Leop 2.Par* 20/22.

»przyciągnąć z (wielkim(i)) wojskiem (z wojski(-ami)) (ludu), w [ilu] wojska« [w tym: do kogo (1), ku komu (2), przeciw komu (3), na kogo (2), dokąd (27), skąd (1), skąd dokąd (1), którędy (2)] = *venire cum exercitu(-ibus)* Vulg, PolAnt; *venire in turba a. cum potentia multa, adire cum exercitu* PolAnt [szyk zmienny] (44:1): vfiifchalem to o kroliv Ferdinandzie yz on przyciągnął wielkim wojskiem do tego zamku LibLeg 10/145v, 10/145v, 146; Leop Dan 11/7, 1.Mach 13/43; A po dwu lat poślął krol do miaſt Iudſkich Poborcę/ kthory przyciągnął z wielkim wojskiem ludu. BibRadz 1.Mach 1/30, Ier 52/4, Iudith 3/8, 1.Mach 7/10, 11, 11/60, 63, 67; Przyciągnęli z wielkimi wojski do niego [króla Assora Labina] przeciw Izraelskim ludzemu w poczcie trzech ſet tyſięcy ludzi y dwu tyſięc wozow wielkich. BielKron 48; Nic to nie rufzyło Cyruſa/ przeto ná nieopátrznego przyciągnęła [królowa tatarska] z wojskami wielkimi przez gory/ poráziła go wielką mocą BielKron 113, 31v, 40v, 59v, 85v, 104 (18); BudBib 1.Mach 1/30, 5/40, 7/10, 11, 14, 9/43; Tegoż Roku [1533] Mieſiącá Czerwca Turecki Cefarz Soliman we dwu ſet tyſięcy wojská/ do Rákuſkiey Ziemi przyciągnął StryjKron 757, 225, 270, 308, 309, 421, 502, 692.

b. Pojedynczo (8) :

przyciągnąć do kogo (1): TEſze [dowódca zamku] wnet potym z zamku/ przyciągnął do niego [Aleksandra Wielkiego]/ Zwierzáiąc mu y zamku/ y ſiebie ſámego. RejZwierz 5.

przyciągnąć ku czemu [= w jakim celu] (1): Habitatum hic commigravit, Przyciągnął tu ku mieſzkaniu. Mącz 220d.

przyciągnąć czym (1): Ruſzacy piſáli/ iż Święty Andrzej ná on cżás przyiechał był rzeką Dnieprem z Grecyey w zwodę/ á potym do they rzeki Lowath przyciągnął Łodźią BielKron 432.

przyciągnąć dokąd (5): Aſch na oſtatek do Brunowa przyciągnawſchi v przerzeczonego Valtina Relya potrzebi nyekthore wdomu yego yefth budowall LibMal 1551/161; BielKron 432; Non diu huc commigravit, Nie dawno tu przyciągnął Mącz 91a, 3a, 220d.

przyciągnąć skąd (2): MurzNT Luc 11/31 cf cum inf; RejZwierz 5 cf *przyciągnąć do kogo*.

cum inf (1): A to iſz ona [królowa z Południa] przyciągnęła ſkraiów ziemię/ ſłuchać mądroſci Solomonowéi MurzNT Luc 11/31.

Przen [na co] (1) : nyezlyczoną lyczba anyelſką nyeuátpymy yz bog poſlal ku ſluzbye they panny ktorzy by ſtrzegly yzby na ten zgotouany przybytek uyecznego krola nyeprzyaczyel zly duch nyeprzyczyągl ocz zawzdy ſtal PatKaz III 114.

2. [Transit. Dopłynąć okrętem do lądu:

Zwrot: »przyciągnąć do portu«: Wtórego dnia o czwartej godzinie na dzień przyciągnęli okręt do portu GorPeregr 15.]

*** *W błędnym tłumaczeniu (1)* : Y myſliłem był w ſercu moiem ábych przyciągnął winem ciało moje [ut traherem in vinum carnem meam] BudBib Eccle 2/3.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1)* : Coaptare, przystosowacz, przyciągnacz BartBydg 214.

Synonimy: I.5. poſieść, zdobyć; II.1. przybyć.

Formacje współrdzenne cf CIĄGNAĆ.

Cf **PRZYCIĄGNĘŁY, PRZYCIĄGNIENIE, PRZYCIĄGNIONY**